

Kuulsite mitu korda sõna **stiil**¹, mis on sageli tõenäoliselt seotud moega või sellega, kuidas keegi riietub. Kirjanduses ja kirjanduses on stiil viis, kuidas autor kirjutab ja/või jutustab lugu. See eristab üht autorit teisest ja loob "hääle", mida publik lugedes kuuleb. On palju olulisi tükke, mis koos moodustavad kirjaniku stiili; nagu toon, sõnavalik, grammatika, keel, kirjeldustehnika jne. Stiil on ka see, mis määrab kirjandi meeleolu, seega on selle tähtsus kõigis žanrites tohutu. Eri tüüpi kirjandus vajab erinevaid stile ja erinevad stiilid vajavad erinevaid autoreid!

Tõepoolest, stiili võib olla raske määratleda, kuna see on iga kirjandusteoste vahel väga erinev. Kaks autorit võivad kirjutada täpselt samast asjast, kuid teoste stiilid ei võiks olla üksteisega sarnased, sest need peegeldaksid seda, kuidas iga autor kirjutab. Autori stiil võib isegi muutuda iga tema kirjutatud teosega. Mis puutub stiili, siis see, mis ühele autorile on lihtne, ei pruugi teise jaoks sobida; mis sobib ühele žanrile, ei pruugi teistele üldse sobida; see, mis ühele lugejarühmale põnevust valmistab, võib teist tüüdata. Lugejale võib meeldida teatud žanr või teema, kuid talle ei meeldi autori stiil ja vastupidi. Tegelikult pole ebatavaline kuulda inimesi ütlemas romaani või filmi kohta: "See oli hea lugu, kuid see stiil ei meeldinud."

Kuigi on olemas teatud tüüpi kirjutamisstiile, keskendub see artikkel stiili üldisele rollile kirjanduses.

Stiilinäited

Lihtsalt teabe jagamise asemel võimaldab stiil autoril oma sisu jagada nii, nagu ta soovib. Näiteks oletame, et autor peab kirjeldama olukorda, kus ta nägi pealt, kuidas tüdruk korjas lille:

- 1 Ta valis maast punase roosi.
- 2 Scarlet oli roos, mille ta maast kitkus.
- 3 Ta kiskus maapinnalt õrnalt rubiinroosi, hoides seda käte vahel, nagu oleks see hindamatu kalliskivi.

¹ See jaotis on omandatud alates: literaryterms.net/style

Nagu näete, on sama põhiteabe jagamiseks palju võimalusi. Autor võib esitada lühikese ja lihtsa lause, näiteks **#1**. Või võib ta kasutada kirjeldavamaid sõnu ja poeetilist lausestruktuuri, nagu näiteks **#2**. lauses, fraasidega nagu "roos oli punane" asemel "roos oli punane". Lõpuks võib autor kasutada kujundeid, et maalida publikule pilt ja lisada lausele tunnetust, nagu **#3**. puhul.

Teises näites oletame, et kirjanikule on nüüd määratud ülesanne kirjeldada seda sama roosi lühikeses luuletuses. Lugege neid kahte:

A Rose	A Rose
Its stem has spikes	At the end of a trail of razor thorns,
Its buds are red	Ruby petals and scarlet buds sit
It's got a long green leg	Like smooth velvet
And soft petals for a head.	Resting atop an emerald staff rooted in the earth.

Need luuletused kasutavad sama asja kirjeldamiseks kahte erinevat stiili: roosi. Vasakpoolne luuletus riimub ja on lihtsama, vahetuma stiili ja kerge sõnavaraga. Parempoolne luuletus on aga kirjeldavam ja väljendusrikkam – „poeetilisem” – ja seda tänu toonile ja sõnavalikule. Esimene luuletus kirjeldab roosi põhimõtteliselt, teine aga näib väljendavat autori arusaama roosist. Näiteks valib autor täpsemad värvid, nagu "smaragd" ja "punane" asemel "roheline" ja "punane", ning kirjeldab roosi seostades seda muude asjadega, nagu "sile samet". Esimese luuletuse stiil oleks noortele lugejatele suurepärase, teise luuletuse sihiks on kindlasti täiskasvanud publik. Seda seetõttu, et nagu näete, oleks osa teise luuletuse keelest noortele lugejatele liiga raskesti mõistetav

Stiili osad

Siin on mõned põhiosad, mis töötavad koos, et moodustada kirjandusstiil:

Diktsioon: autori sõnavaliku stiil

Lause struktuur sõnade paigutus lauses

Toon: tunne või suhtumine, mida teos tekitab

Jutustaja: inimene, kes jutustab, ja vaatenurk, milles seda räägitakse

Grammatika ja kirjavahemärkide kasutamine

Loomingulised nagu sümboolika, allegooria, metafoor, riim jne

Mõned autorid ühendavad need tegurid, et luua omaette stiil, mida leidub kõigis nende töedes, näiteks dr Seuss (vt näiteid kirjandusest). Teised autorid võivad aga kirjutada iga oma teose erinevas stiilis.

Stiili tähtsus

Stiil on see, mis eristab üht autorit teisest. Kui kõik kasutaksid sama stiili, oleks võimatu ühelgi kirjanikul või kirjandusteosel tõeliselt silma paista. Kuigi stiilil on oma roll igat tüüpi kirjanduses, räägitakse selle rollist ilukirjandusteostes kõige sagedamini. Seda seetõttu, et stiil on ilukirjanduslike autorite jaoks oluline ja määrav asi – nii et lugusid on ja räägitakse ikka ja jälle, kuid see on autori stiil, mis võib muuta teose tõeliselt silmapaistvaks ja muuta seda, kuidas lugeja sellest kirjandusest mõtleb. Tegelikult on võimatu ette kujutada, milline oleks kirjandus ilma igasuguse stiilita.

Mida saab stiil saavutada?

Niisiis mõistame siin stiili kui kirjutamisviisi või -viisi. Mida me saame oma kirjutamisega saavutada? Muidugi võib kirjutamine teha paljusid asju, kuid selles kontekstis eristaksin lihtsalt kolme asja, mida tasub meeles pidada:

- 1 *It may **precisely** express ideas*
- 2 *It may **complicate** complex ideas*
- 3 *It may **complicate** simple ideas*

Muidugi tähendab ainult 1. variant **head kirjutamist**.

Toon nüüd välja mõned illustratsioonid nende põhimõtete kohta suurepärasest raamatust *Style: Towards Clarity and Grace*, mille on kirjutanud Joseph Williams.

Võtame näite esimesest juhtumist, st väga keeruliste ja keeruliste ideede täpsest väljendamisest. Näide on võetud raamatust *Philosophy as Logical Syntax* (1935), mille on kirjutanud Rudolf Carnap, filosoof, kes kuulus koolkonda, mida nimetatakse loogiliseks positivismiks. Nad uskusid, et isegi kõige raskemaid probleeme saab loogiliselt uurida ja selgitada.

The problems of philosophy as usually dealt with are of very different kinds. From the point of view which I am here taking we may distinguish mainly three kinds of problems and doctrines in traditional philosophy. For the sake of simplicity we shall call these parts *Metaphysics*, *Psychology*, and *Logic*. Or, rather, there are not three distinct regions, but three sorts of components which in most theses and questions are combined: a metaphysical, a psychological, and a logical component.

The considerations that follow belong to the third region: we are here carrying out *Logical Analysis*. The function of logical analysis is to analyse all knowledge, all assertions of science and of everyday life, in order to make clear the sense of each such assertion and the connections between them. One of the principal tasks of the logical analysis of a given proposition is to find out the method of verification for that proposition. The question is: What reasons can there be to assert this proposition; or: How can we become certain as to its truth or falsehood? This question is called by the philosophers the *epistemological question*; epistemology or the philosophical theory of knowledge is nothing other than a special part of logical analysis, usually combined with some psychological questions concerning the process of knowing.

What, then, is the method of verification of a proposition? Here we have to distinguish between two kinds of verification: direct and indirect. If the question is about a proposition which asserts something about a present perception, e.g. "Now I see a red square on a blue ground," then the proposition can be tested directly by my present perception. If at present I do see a red square on a blue ground, the proposition is directly verified by this seeing; if I do not see that, it is disproved.

Rudolf Carnap, *Philosophy as Logical Syntax* (1935)

Seega, nagu see illustratsioon näitab, on võimalik väljendada isegi kõige keerukamaid ideid loogilises vormis, mida enamik inimesi loeb ja mõistab.

Liigume nüüd meie teise näite juurde, kuidas lihtsaid asju keeruliseks teha – Websteri Ameerika keele uue maailma sõnaraamatu eessõnas ütlevad autorid järgmist:

The absence from this dictionary of a handful of old, well-known vulgate terms for sexual and excretory organs and functions is not due to a lack of citations for these words from current literature. On the contrary, the profusion of such citations in recent years would suggest that the terms in question are so well known as to require no explanation. The decision to eliminate them as part of the extensive culling process that is the inevitable task of the lexicographer was made on the practical grounds that there is still objection in many quarters to the appearance of these terms in print and that to risk keeping this dictionary out of the hands of some students by introducing several terms that require little if any elucidation would be unwise.

—From the foreword, *Webster's New World Dictionary of the American Language*²

See tähendab tõhusalt järgmist:

We excluded vulgar words for sex and excretion not because we could not find them. We excluded them because many people object to seeing them. Had we included them, some teachers and schoolboards would have refused to let this dictionary be used by their students, who in any event already know what those words mean.

Seega saate oma sõnumi edastada, kasutades kaks korda vähem sõnu ja öelda seda selgete ja arusaadavamate sõnadega.

Lõpuks vaatame kolmanda tüübi näidet, st kuidas niigi keerulisi ideid keeruliseks muuta.

Similarities may develop in the social organization of societies at similar levels of economic development because there are “imperatives” built into the socio-technical system they adopt which drive them to similar responses to common problems. This model, therefore, places great emphasis on the level of economic development of nations to account for movement towards common forms of social organization. Alternatively, convergence may result from simple borrowing, so that a model of the diffusion of innovation becomes appropriate. Where such borrowing occurs levels of development may be less relevant than integration in networks of influence through which ideas and social forms are diffused. Economic development may, of course, set limits on the capacity of a nation to institute systems available to be copied, and the propensities to copy may enable nations to install convergent patterns more rapidly than one would have predicted from knowledge of their level of economic development.¹

Seda saab öelda erinevalt järgmisel viisil:

Societies at similar levels of economic development may converge because “imperatives” in their sociotechnical system cause them to respond to similar problems in similar ways. To explain this, the model emphasizes economic development. But societies may also converge because they borrow, so a model would have to explain how ideas and social forms diffuse through networks of influence. Of course, a society at a low level of development may be unable to copy features of some systems. But a society with a strong propensity to copy may do so more rapidly than predicted.

Muudetud teksti idee on endiselt keeruline, kuid nüüd on seda palju lihtsam jälgida ja mõista.

Kokkuvõtteks võib öelda, et mõeldes sellele, kas teie kirjutamine on tegelikult keeruliseks muutunud lihtsad või juba piisavalt keerulised asjad, on hea tava oma kirjutamisoskuse parandamiseks.